

การน้อมนำหลักการทรงงานและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำเนินงานของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ^๑

บทนำ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำเนิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา ๘๘ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหมวดนี้ ให้รัฐจัดให้มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงให้ความเห็นต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ก่อนพิจารณาประกาศใช้

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ ดังกล่าวข้างต้น ได้มีผลในทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ อันถือเป็นวันสถาปนา “สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” และ “สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” อย่างเป็นทางการ

ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๘ ยังคงบัญญัติให้มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ โดยได้เพิ่มบทบาทสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมด้วย ทั้งนี้ ในการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ นั้น มีสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เป็นหน่วยงานสนับสนุนกิจการของสภาที่ปรึกษาฯ โดยเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ และพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๗)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงมีพระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะองคมนตรีในโอกาสที่เสด็จฯ ไปทรงเปิดอาคารทำเนียบองคมนตรี ณ พระราชอุทยานสราญรมย์ วันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ความสำคัญตอนหนึ่งว่า “...คำว่า ที่ปรึกษา แปลว่า ให้คำแนะนำ ไม่ว่าจะคิดออกแล้วบอกมา หรือเค้าถามไปแล้วตอบมาก็ตาม เรียกว่าคำปรึกษาทั้งนั้น แต่ปัญหา

^๑ บทความนี้ ปรับปรุงเพิ่มเติมจากบทความ เรื่อง “การน้อมนำหลักการทรงงานและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำเนินงานของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” ซึ่งได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือ “สตะวาร สายธารนิติธรรม ตามรอยพ่อ” ของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในช่วงพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลสตะวาร (๑๐๐ วัน) วันที่ ๒๐-๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ผู้เรียบเรียงขอขอบพระคุณ นางสาวศิริญา บุญจรรย์ รองเลขาธิการสภาที่ปรึกษาฯ รักษาการแทนเลขาธิการสภาที่ปรึกษาฯ ที่ได้มีดำริให้เรียบเรียงบทความนี้ขึ้น เพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ที่เกิดขึ้น บ้านเมืองเราเวลานี้ คือ ที่ปรึกษาไม่น้อยที่คิดว่าตัวเองเป็นผู้รับผิดชอบ คิดว่าเป็นเจ้าของเรื่อง คิดว่าเป็นผู้ทำด้วย คนที่เค้าจะไปปรึกษานั้นเค้าอาจจะต้องปรึกษาหลายคนและที่สำคัญเค้าก็ต้องมีจุดของเค้าอยู่ เพราะถ้าไม่มีจุดอยู่เกิดไม่มีใครให้คำปรึกษาไม่แยءหรือ เมื่อจุดของเค้าก็มีและอาจจะต้องถามหลายคนและเค้าต้องซ้่งน้ำหนักหลายฝ่าย **สิ่งที่ปรึกษาได้เสนอไปจึงไม่ควรน้อยใจเป็นอันขาดว่าให้คำปรึกษาแล้วไม่ทำตามและอย่าได้โกรธเป็นอันขาดว่าให้คำปรึกษาแล้วผู้ปฏิบัติอาจปฏิบัติตรงกันข้ามคนละอย่าง ถ้าสงสัยอาจจะถามได้เพื่อเป็นบทเรียนว่าในการให้คำปรึกษาคราวหน้าจะต้องระวังอะไรเพิ่มขึ้น** แต่อย่าได้คิดว่า **“ผู้เป็นที่ปรึกษาคือผู้ปฏิบัติเสียเอง”** และบางทีที่บ้านเมืองยุ่งๆ อยู่ เพราะ **“ที่ปรึกษานี้กว่าตัวเองเป็นผู้ปฏิบัติ”** ในขณะที่ **“คนซึ่งต้องปฏิบัติคิดว่าตัวเองเป็นเพียงที่ปรึกษา”** เท่านั้น”

กระแสรบราชดำรัสข้างต้น แม้จะไม่ได้พระราชทานแก่สภาที่ปรึกษาฯ โดยตรง แต่ก็สามารถสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทและแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินงานขององค์กรสภาที่ปรึกษาฯ ได้อย่างชัดเจน การดำเนินงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาของ **สภาที่ปรึกษาฯ และสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ได้น้อมนำหลักการทรงงาน และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่** ตามวิสัยทัศน์ขององค์กรที่ว่า **“องค์กรแห่งปัญญาให้คำปรึกษา สะท้อนปัญหาจากประชาชนสู่รัฐ”** โดยได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องในมิติต่างๆ อย่างรอบด้าน ภายใต้กลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการสะท้อนปัญหา ข้อเสนอจริงและข้อเสนอแนะต่างๆ ซึ่งมีฐานที่มาจากข้อเท็จจริงจากภาคประชาชน นำมาสู่การจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ในอันที่จะทำให้การพิจารณากำหนดนโยบายบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การน้อมนำพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสฯ มาใช้ในการปฏิบัติงาน

สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ในฐานะหน่วยงานสนับสนุนกิจการสภาที่ปรึกษาฯ ทั้งภารกิจในด้านงานวิชาการ งานเลขานุการ และงานธุรการ โดยมีอำนาจหน้าที่ ได้แก่ (๑) สํารวจ ศึกษา และวิเคราะห์เรื่องที่จะต้องเสนอให้สภาที่ปรึกษาฯ พิจารณา (๒) รับผิดชอบในงานธุรการของสภาที่ปรึกษาฯ (๓) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลงานและอุปสรรคในการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา (๔) เป็นหน่วยงานทางวิชาการให้แก่สภาที่ปรึกษาฯ (๕) ดำเนินการต่างๆ ในการเลือกสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ และ (๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ หรือตามที่สภาที่ปรึกษาฯ นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ในกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ ต่อคณะรัฐมนตรีนั้น สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ได้น้อมนำพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาใช้ในการดำเนินงานใน ๒ ประการสำคัญ คือ (๑) **หลักการทรงงาน** และ (๒) **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๑. หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นการดำเนินงานในลักษณะทางสายกลางที่สอดคล้องกับสิ่งที่อยู่รอบตัวและสามารถปฏิบัติได้จริง ทรงมีความละเอียด

รอบคอบ และทรงคิดค้นหาแนวทางพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่ประโยชน์สุขต่อประชาชนสูงสุด มีคุณค่า ถือเป็นหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน^๒ โดยทรงดำเนินการอย่างบูรณาการที่อาศัยความ **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”**

สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ได้น้อมหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาใช้ในกระบวนการปฏิบัติงาน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ ในการจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี โดยสามารถสรุปถึงการน้อมนำหลักการทรงงานมาปฏิบัติอย่างบูรณาการ ตามแนวพระราชดำริ **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ได้ดังนี้

๑) เข้าใจ

การที่สภาที่ปรึกษาฯ จะให้คำปรึกษาในเรื่องที่คณะรัฐมนตรีส่งเรื่องมา หรือเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะที่สภาที่ปรึกษาฯ พิจารณาเห็นว่าสมควรกำหนดเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมถึงการให้ความเห็นต่อร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก่อนประกาศใช้ นั้น สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ในฐานะหน่วยงานทางวิชาการของสภาที่ปรึกษาฯ ก็ได้มีกระบวนการจัดทำต้นร่างความเห็นและข้อเสนอแนะเหล่านั้น ตามหลักการทรงงานฯ โดยการ **“ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ”** กล่าวคือ มีการสำรวจ ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์และสภาพปัญหา ความสำคัญของปัญหา สาเหตุของปัญหา นำไปสู่การจัดทำรายละเอียดของหลักการและเหตุผลว่าเรื่องที่จะศึกษามีความสำคัญอย่างไร และหากไม่มีการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องดังกล่าว จะมีผลเสียอะไรบ้าง

๒) เข้าถึง

เมื่อได้เอกสารหลักการและเหตุผลในเบื้องต้นแล้ว ก็นำไปสู่การเข้าถึงข้อมูลข้อเท็จจริงของปัญหา รวมถึงตลอดถึงข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามหลักการ **“ระเบิดจากข้างใน”** กล่าวคือให้คนในชุมชน/ผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ ได้ร่วมคิดหาทางแก้ไขด้วยตัวของเขาเอง โดยมีการเชิญผู้แทนหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลข้อเท็จจริง การลงพื้นที่จัดประชุม สัมมนา ศึกษาสภาพพื้นที่จริง ซึ่งหลายเรื่องเป็นการมุ่ง **“แก้ปัญหาที่จุดเล็ก”** โดยเน้น **“การมีส่วนร่วม”** ของทุกภาคส่วนซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญที่สุดในการดำเนินงาน จากนั้นสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ก็จะประมวล วิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นสาระสำคัญของเรื่องและข้อวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา ผลดี ผลเสีย และผลกระทบในเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้น

๓) พัฒนา

เมื่อได้สาระสำคัญของเรื่องและข้อวิเคราะห์ของเรื่องที่ศึกษาแล้ว ก็จะนำมาสู่การสังเคราะห์ข้อมูลจัดทำเป็นต้นร่างความเห็นและข้อเสนอแนะในเชิงที่เป็นทางเลือกนโยบาย หรือเป็นข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายและแนวทางการดำเนินการที่สอดคล้องกับประเด็นปัญหาและสาเหตุของปัญหา โดยเป็นข้อเสนอแนะที่มีความชัดเจน มีความเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปปฏิบัติได้

^๒ อ้างอิงจาก ภาคผนวก ก. หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๔๕๐๕ (พ.ศ. ๒๕๕๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ เรื่อง กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงภาคอุตสาหกรรม (มาตรฐานเลขที่ มอก. ๙๙๙๙ เล่ม ๑-๒๕๕๖) หน้า ๑๒-๑๙. ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๐ ตอนพิเศษ ๔๔ง วันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๖, หน้า ๓.

เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างมีความสอดคล้องกับ “ภูมิสังคม” อย่างเป็น “องค์กรรวม” และเป็น “ประโยชน์ส่วนรวม”

หลายเรื่องเป็นนวัตกรรมใหม่ที่ “ไม่ติดตำรา” ด้วยวิธีการที่ “ประหยัดเรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด” หากประเด็นใดเกี่ยวข้องกับเรื่องของกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการบริหารราชการแผ่นดิน ก็จะทำน้อมนำหลักการทรงงาน เรื่อง “ความซื่อสัตย์ สุจริต” มาประยุกต์เชื่อมโยงเข้ากับหลักนิติธรรม นิติรัฐ และธรรมาภิบาล ในการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อประเด็นหรือเรื่องนั้นๆ โดยสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ จะนำต้นร่างความเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าว เสนอให้สภาที่ปรึกษาฯ พิจารณาเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

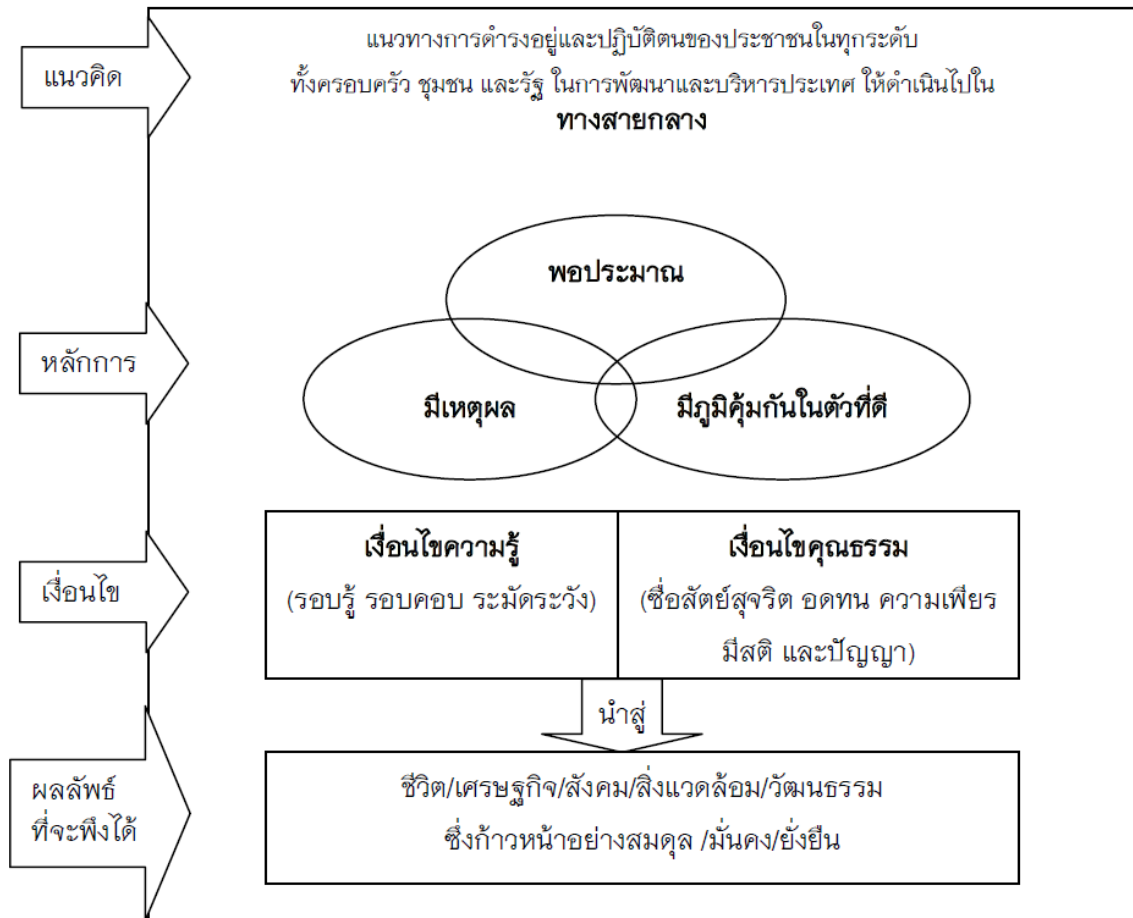
ทั้งนี้ บุคลากรของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ได้มีการดำเนินงานตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น อย่างเป็นระบบ “ทำตามลำดับขั้น” ด้วย “ความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกัน” “ทำงานอย่างมีความสุข” ด้วย “ความเพียร”

๒. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน *ทางสายกลาง* โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง **ความพอประมาณ ความมีเหตุผล** รวมถึงความจำเป็นที่จะต้อง**มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัย **ความรู้** ความรอบคอบ และความระมัดระวัง อย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกใน**คุณธรรม** ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”^๓

---

^๓ อ้างอิงจากบทความ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางเศรษฐกิจและสาขาอื่นๆ มาร่วมกันประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัส เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตนำบทความดังกล่าวไปเผยแพร่ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขพระราชทาน และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต ตามที่ขอพระมหากรุณา, หนังสือสำนักพระราชเลขานุการ ที่ รล ๐๐๓/๑๘๘๘๘ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๒

สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเน้นย้ำว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน ดังพระราชดำรัสจากวารสารชัยพัฒนา ฉบับประจำเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ความตอนหนึ่งว่า “...เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือน ตัวอาคารไว้ นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็ม เสียด้วยซ้ำไป...”

สภาที่ปรึกษาฯ และสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ได้นำเสนอหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณากำหนดเป็นแนวนโยบายที่นำไปสู่การพัฒนาประเทศ และก่อให้เกิดประโยชน์สุขถ้วนหน้าอย่างยั่งยืน โดยมีกระบวนการจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ผ่านกระบวนการจัดสัมมนาวิชาการประจำปี การสัมมนาระดมความคิดเห็นในระดับภูมิภาค การสัมมนากลุ่มเจาะจง (Focus Group) การสำรวจความคิดเห็น การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ข้อมูล รวมทั้งการศึกษาดูงานในพื้นที่จริง

ความเห็นและข้อเสนอแนะที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทาง

จากการที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนวัตกรรม ได้น้อมนำหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาใช้ในกระบวนการปฏิบัติงาน และน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการจัดทำต้นร่างความเห็นและข้อเสนอแนะ เสนอต่อสภาที่ปรึกษาฯ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี โดยเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายที่ครอบคลุมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอแนะทางด้านกฎหมายโดยตรง จึงขอหยิบยกผลงานที่สำคัญๆ มานำเสนอ โดยสังเขปดังนี้

๑. ความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง “แนวทางการปฏิรูปประเทศไทยท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง” (เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔)

๑.๑ สารสำคัญ

สภาที่ปรึกษาฯ ได้ตระหนักถึงความสำคัญที่จะมีส่วนร่วมในการปฏิรูปประเทศ เนื่องจากสถานการณ์ความขัดแย้งในประเทศไทยที่ผ่านมา ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินดังที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน วิกฤตการณ์ดังกล่าวถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการปฏิรูปประเทศอย่างจริงจัง ทั้งปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ สภาที่ปรึกษาฯ ในคราวประชุมสภาฯ ครั้งที่ ๑๙/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้มีมติให้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง “แนวทางการปฏิรูปประเทศไทยท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง” ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณากำหนดเป็นแผนปฏิรูปประเทศต่อไป โดยมีกรอบของการปฏิรูปประเทศไทย เพื่อความเป็นธรรมและอยู่ดีมีสุขของประชาชน ประกอบด้วย ๔ ด้าน ดังนี้

๑) การปฏิรูปด้านสังคม เพื่อให้เกิดสังคมที่สร้างสรรค์และสันติ เป็นสังคมแห่งศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม สังคมแห่งความเมตตาเอื้ออาทรต่อกัน เป็นสังคมที่อยู่ร่มเย็นเป็นสุขร่วมกัน โดยใช้การศึกษาและศาสนาเป็นรากฐานที่สำคัญ

๒) การปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจที่สร้างสรรค์ มีการลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจ และมีการปรับโครงสร้างและระบบต่างๆ โดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่ภาคการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในทุกภาคการผลิต ตั้งแต่ระดับครอบครัวถึงระดับประเทศ

๓) การปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืนและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่เกิดภาวะมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเป็นธรรม

๔) การปฏิรูปการบริหารจัดการประเทศ เพื่อให้การปฏิรูปประเทศมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายดังกล่าว จำเป็นจะต้องมีการปฏิรูปเพื่อให้เกิดการเมืองและการบริหารประเทศที่ดี มีธรรมาภิบาล การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม กระบวนการทางกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม เป็นรากฐานที่สำคัญ

ความเห็นและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับ “การปฏิรูปกฎหมาย” มีอาทิ (๑) ควรออกกฎหมายรองรับการบริหารจัดการ การกำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (๒) ควรเพิ่มอายุความของคดีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชันไปเป็นแบบไม่มีกำหนด แม้ผู้ต้องหาจะเสียชีวิตไปแล้ว หากตรวจสอบพบว่ากระทำความผิดจริง จะต้องยึดทรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริตคอร์รัปชันทั้งหมด

(๓) ควรออกกฎหมายด้านวินัยทางการคลังขึ้นมากำกับให้นโยบายการใช้จ่ายภาครัฐมีความโปร่งใส และไม่เกินฐานะทางการคลังของประเทศ ซึ่งจะลดความจำเป็นในการจัดเก็บภาษีในอัตราสูงในอนาคต ฯลฯ

ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะที่หยิบยกมาข้างต้นนี้ สอดคล้องกับพระราชดำรัส พระราชทานแก่ผู้เข้าร่วมสัมมนาในการวางแผนการใช้ที่ดิน ณ โรงแรมรินคำ จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๓ ความสำคัญตอนหนึ่งว่า “...กฎหมายนี้มีช่องโหว่เสมอ ถ้าเราถือโอกาสในการมีช่องโหว่ของกฎหมายเพื่อการทุจริตนั้นเป็นสิ่งที่เลวทราม และทำให้นำไปสู่ความหายนะ แต่ถ้าใช้ช่องโหว่ในกฎหมายเพื่อสร้างสรรค์ ก็เป็นการป้องกันมิให้ใช้ช่องโหว่ของกฎหมายในทางทุจริต ...” ซึ่งหากมีการตราหรือปรับปรุงกฎหมายต่างๆ ให้สามารถป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมจะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติได้ ดังพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๗ ความสำคัญตอนหนึ่งว่า “...ประเทศบ้านเมืองจะวัฒนาถาวรอยู่ได้ ก็ย่อมาอาศัยความสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐาน...ขอให้มัน้อยู่ในคุณธรรมทั้ง ๓ ประการคือ สุจริตต่อบ้านเมือง สุจริตต่อประชาชน และสุจริตต่อหน้าที่...”

๑.๒ ผลการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม จากความเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าว คือ คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้พิจารณาความเห็นและข้อเสนอแนะนี้ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งความเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวได้นำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) คือ “ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม”

๒. ความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง “ยุทธศาสตร์ประเทศไทยใน ๒ ทศวรรษหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๗๕) ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖)

๒.๑ สารสำคัญ

สภาที่ปรึกษาฯ ได้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเป็นแนวนโยบายการพัฒนาประเทศ และก่อให้เกิดประโยชน์สุขถ้วนหน้าอย่างยั่งยืนต่อไป ดังนี้

๑) วิสัยทัศน์ประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๗๕ : ประโยชน์สุขถ้วนหน้า ใน พ.ศ. ๒๕๗๕ ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Benefits and Happiness for All by 2032 through the Sufficiency Economy Philosophy)

๒) ยุทธศาสตร์ประเทศไทย ใน ๒ ทศวรรษหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๗๕) ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) การพัฒนาด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (๒) การสร้างสังคมเข้มแข็ง อยู่เย็นเป็นสุข มีวิถีประชาธิปไตยใช้หลักธรรมาภิบาลสู่สังคมสีเขียว (๓) การพัฒนาเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน (๔) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และ (๕) การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมสีเขียว

ความเห็นและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย จากบางยุทธศาสตร์ข้างต้นมี อาทิ (๑) เสริมสร้างความรู้เรื่องกฎหมาย สิทธิ หน้าที่แก่คนไทยทั้งด้านการเป็นพลเมือง (สิทธิ หน้าที่ที่พึงมีต่อประเทศ) การใช้สิทธิ เสรีภาพ ขจัดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลในสังคม สร้างเครือข่ายเฝ้าระวัง

ภัยคุกคามสิทธิมนุษยชนระดับชุมชน (๒) ปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย เพื่อป้องกันการไร้ช่องว่างทางกฎหมายเป็นช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน (๓) บริหารจัดการภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน โดยยึดหลักธรรมาภิบาล มีการบังคับใช้กฎหมายกับนักการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ที่ประพฤติทุจริตคอร์รัปชันอย่างเข้มงวดและเป็นธรรม ฯลฯ

ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะที่หยิบยกมานี้ สอดคล้องกับพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรแก่ผู้สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ณ อาคารใหม่สวนอัมพร วันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ ความสำคัญตอนหนึ่งว่า “...กฎหมายทั้งปวงจะอ้างความยุติธรรมและถูกต้องเที่ยงตรง หรือจะอ้างความศักดิ์สิทธิ์และประสิทธิภาพเต็มเปี่ยมอยู่ได้หรือไม่เพียงไรนั้น ขึ้นอยู่กับการใช้ คือ ถ้าใช้ให้ได้ถูกวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นๆ จริงแล้ว ก็ทรงความศักดิ์สิทธิ์และประสิทธิภาพอันสมบูรณ์ไว้ได้ แต่ถ้าหากนำไปใช้ให้ผิดวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ โดยการพลิกแพลงบิดพลิ้วให้ผันผวนไปด้วยความหลงผิดด้วยอคติ หรือด้วยเจตนาอันไม่สุจริตต่างๆ กฎหมายก็เสื่อมความศักดิ์สิทธิ์และประสิทธิภาพลงทันที และกลับกลายเป็นพิษเป็นภัยแก่ประชาชนอย่างใหญ่หลวง

ผู้ที่ต้องการใช้กฎหมายสร้างสรรค์ ความผาสุกและความเป็นปึกแผ่นก้าวหน้าของประชาชน และบ้านเมือง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรักษาวัตถุประสงค์อันแท้จริงของกฎหมายแต่ละฉบับไว้ให้แน่นแฟ้นเสมอ อย่างไม่มีข้อแม้ประการใดๆ พร้อมทั้งรักษาปกติ จรรยา ความสุจริต และมโนธรรมของนักกฎหมายไว้ รอบคอบ เคร่งครัด เสมอด้วยรักษาชีวิตของตนเอง...”

การพัฒนาตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nation Development Programme: UNDP) ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล “ความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์” (UNDP Human Development Lifetime Achievement Award) แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยนายโคฟี อานัน เลขาธิการสหประชาชาติ (ในขณะนั้น) ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล พร้อมกล่าวสดุดีพระเกียรติคุณ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ วังไกลกังวล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ความว่า “...ด้วยพระปรีชาสามารถในการทรงเป็นนักคิดและทรงมีคุณูปการต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำให้นานาอารยประเทศตื่นตัวในการจัดรูปแบบการพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดใหม่ ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทที่มีต่อประชากรชาวจีน ที่ได้พระราชทานปรัชญาของ “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นทางสายกลาง แบบพอประมาณ การบริโภคอย่างมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอที่จะต้านทานและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ปรัชญาดังกล่าวนี้อาจสามารถนำไปใช้ได้อย่างสอดคล้องกันทั่วโลกในยุคแห่งโลกาภิวัตน์อันฉับไวนี้ รวมทั้งสนับสนุนความเพียรพยายามขององค์การสหประชาชาติในการส่งเสริมการพัฒนาคมน โดยมิเป้าหมายศูนย์กลางในการพัฒนา คือ ความอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืนของประชาชน...”^๔

^๔ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.). (๒๕๕๕). *จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา พระเกียรติเกริกไกร*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, หน้า ๔๒-๔๓.

**๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง “ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สู่ ๒ ทศวรรษหน้า (เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖)”**

๒.๑ สารสำคัญ

สภาที่ปรึกษาฯ ได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้ดำเนินการศึกษาต่อยอด “ยุทธศาสตร์ประเทศไทยใน ๒ ทศวรรษหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๗๕) ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (ซึ่งสภาที่ปรึกษาฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖) คือ “การยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บังเกิดผลที่เป็นรูปธรรมในทุกภาคส่วนและทุกระดับ ยึดแนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการที่เป็นองค์รวมโดยมีคนและชุมชน ท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มีการเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนา” โดยใช้ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหนุนเสริมให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศไทยสัมฤทธิ์ผลที่เป็นรูปธรรม ดังนี้

๑) วิสัยทัศน์ “ประเทศไทย-แผ่นดินแห่งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Thailand-The Land of Sufficiency Economy Philosophy)”

๒) ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่ ๒ ทศวรรษหน้า ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกตระหนักถึงความสำคัญในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในและต่างประเทศ (๒) การสร้างเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัดสำหรับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (๓) สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (๔) พัฒนาเครือข่ายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น (๕) การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน (การผลิตและธุรกิจ) ภาคการศึกษา ภาคประชาสังคม ภาคสื่อมวลชน และภาคประชาชน และ (๖) สร้างเอกลักษณ์ของชาติให้ประเทศไทยเป็น “แผ่นดินแห่งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ความเห็นและข้อเสนอแนะที่สำคัญมีอาทิ (๑) สร้าง “เครือข่ายสถานักเรียนพอเพียงและเครือข่ายนักศึกษาพอเพียง” ในระดับสถานศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศ (๒) จัดตั้ง “สมัชชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแห่งชาติ” โดยมีกฎหมายรองรับและมีการดำเนินงานที่เป็นอิสระ ประกอบด้วยภาคีจากทุกภาคส่วน (๓) จัดทำ “ธรรมนูญว่าด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแห่งชาติ” (๔) แสวงหาความร่วมมือเครือข่ายการพัฒนาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับต่างประเทศ โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายประชาคมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอาเซียน (ASEAN Sufficiency Economy Philosophy Community: ASEPC) และ (๕) ประกาศให้สาธารณชนและประชาคมโลกรับทราบว่าประเทศไทยเป็น “แผ่นดินแห่งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนับเป็นหนึ่งในพระราชมรดกธรรม หรือคำสอนอันทรงคุณค่ายิ่งที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยและประชาคมโลก เพื่อประยุกต์ใช้ทั้งในระดับบุคคล การพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังกระแสพระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ ความสำคัญตอนหนึ่งว่า “...ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ. แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือย แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่

จะปฏิบัติ. อันนี้ก็ความหมายอีกอย่างของเศรษฐกิจ หรือระบบพอเพียง คนเรากล้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย. ถ้าทุกประเทศมีความคิด อันนี้ไม่ใช่ เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข...

พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่เบียดเบียนคนอื่น. ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง...”

๒.๒ ผลการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม จากความเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าว คือ เป็นการ จุดประกายให้รัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ตระหนักและเห็นความสำคัญของการวาง ยุทธศาสตร์ระยะยาวในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุล มั่นคง และยั่งยืนตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นที่น่ายินดียิ่งว่าในเวลาต่อมาเมื่อรัฐบาลได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๕) ก็ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็น คติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ก็ได้ยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาใน ทุกมิติอย่างสมดุลผสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี

จากข้อเสนอแนะทั้ง ๓ เรื่อง ดังกล่าวข้างต้น ได้สะท้อนถึงหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ไว้อย่างเด่นชัด ทั้งในเรื่องความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี บนฐาน ของการมีองค์ความรู้ในเรื่องนั้นอย่างเพียงพอ และเน้นหนักในเรื่องคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต

อนึ่ง เพื่อเป็นการขยายผลความเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวสู่สาธารณชนในวงกว้าง สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ได้มีการจัดพิมพ์ความเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้นเป็นหนังสือ เผยแพร่แก่หน่วยงานต่างๆ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์/อ้างอิง หรือเป็นเอกสารประกอบการสัมมนา ระดม ความคิดเห็นที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐสภา กระทรวง กรมต่างๆ รวมทั้งเผยแพร่กับผู้แทนหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรเครือข่ายภาคประชาชนที่เข้าร่วมสัมมนาของสภาที่ปรึกษาฯ ตลอดจน ประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไป นอกจากนี้ ยังได้มีการสรุปย่อความเห็นและข้อเสนอแนะในรูปแบบของ บทความเผยแพร่ทางสารและวารสารสภาที่ปรึกษาฯ ด้วย

บทสรุป

หลักการทรงงาน และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา ภูมิพลอดุลยเดช เป็นเสมือนดวงประทีปนำทางการดำเนินงานขององค์กรสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ในการจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติ และประชาชน ตามแนวพระราชดำริ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมามากกว่าหนึ่งทศวรรษ ที่ผ่านมา โดยประการสำคัญในการจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ กฎหมาย นั้น ก็ได้ยึดหลักการอันเนื่องด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ว่า “การตรากฎหมายและ ข้อบัญญัติต่างๆ ต้องยึดมั่นอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียงโดยบำรุงรักษาสิ่งที่ดีที่มีอยู่แล้ว พร้อมทั้ง ปรับปรุง/แก้ไข/ยกเลิกส่วนที่ไม่ดีที่เป็นเหตุให้เกิดความไม่สมดุล ไม่พอเพียงในสังคมให้กลับมาสู่แนวทาง

ปฏิบัติที่มุ่งสู่ความสมดุลและสนับสนุนให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม”^๕ และหลักการทรงงาน เรื่อง “ความซื่อสัตย์ สุจริต” มาประยุกต์เชื่อมโยงเข้ากับหลักนิติธรรม นิติรัฐ และธรรมาภิบาล

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมรำลึก ในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ได้พระราชทานพระบรมราโชวาท พระราชดำรัส และทรงเป็นแบบอย่างของการทรงงานเพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชน สมดังพระปฐมบรมราชโองการที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” อย่างแท้จริง

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอถวายสัจจวาจาว่าจะประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท และศาสตร์ของพระราชอาผู้ทรงธรรม น้อมนำพระราชดำรัสดำเนินตามพระราชกรณียกิจ และเชิญพระราชคุณธรรมจรรยามาเป็นแนวทางการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยความเพียร อันบริสุทธ์ เพื่อสืบสานพระบรมราชปณิธาน เพื่อความสุข ความเจริญของปวงข้าพระพุทธเจ้า และเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของราชอาณาจักรไทยสืบไป

เรียบเรียงโดย

นายทศพนธ์ นรทัศน์

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

สำนักวิชาการ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^๕ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (มพพ.). (๒๕๕๕). การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของภาครัฐ. กรุงเทพฯ : มพพ., หน้า ๑-๒.